Anul VII. Arad, Dumineică 31 August (13 Septemvrie) 1903 Nr. 158

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-uteza nr. 20.

ABONAMENTUL
Pentru Austro Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 „
pe 1/4 an . . . 5 „
pe o lună . . . 2 „
N-rii de Dumineică pe an 4 coroane.
Pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-uteza nr. 20

INSERȚIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

Anul VII. Numĕr de Dumineică Nr. 34

Conferența interparlamentară.

Viena, 8 Septembre.

Mântuitorul nostru Isus Christos pacea a propovĕduit-o și el. Apostolii sĕi și mulți oamenĭ marĭ d'asemeni frăție și înțelegere au vrut. Dar merge greu, pentru-că zavistia, ura, dorul de câștig și răpire stăpânesc cu mai multă putere omenimea și multe veacurĭ vor trece încă până ce popoarele vor fi atât de pătrunse de învĕțăturile lui Christos, încât să nu se mai certe . . . orĭ dacă se și încaierĕ cu vorba, să nu deslege pricinile cu ajutorul sabieĭ și puștei, vĕrsând sânge, ci pe cale pacinică, alegênd dintre dînsele judecătorĭ și hotărîrea acestora să fie apoĭ sfântă, să i se supună toți!

Eată ce vrea *conferența interparlamentară*, deputații și senatorii tuturor neamurilor, care de nouĕ anĭ s'adună în fiecare vară și zile d'arîndul se sfătuesc cum și ce să facă pentru potolirea patimelor, pentru a pune capăt vrajbei dintre unele și altele popoare și mai ales pentru-ca stăpânirile diferitelor țĕrĭ *să fie drepte*, să nu asuprească. Iși frământă mintea să afle chipul de a împăca mai ales *naționalitățile* din aceeași țară, din causa cărora adesea pacea lumii stă ca atârnată într'un fir de păr.

Se știe anume, cum pe la 1894 și 1895 conferențele interparlamentare au formulat principiile potrivit cărora să fie cârmuite diferitele popoare. Și nu se spusese atuncĭ că mai ales pentru Ungurĭ sună hotărîrea, dar a înțeles toată lumea, întâiu de toate deputații ungurĭ, carĭ p'atuncĭ se și aflau în mare vrajbă cu ceĭ din România, așa că la conferența din 1896 ținută la Budapesta, frații nostri de peste Carpați nicĭ n'au luat parte la desbaterĭ... »Faceți dreptate... Impăcați naționalitățile la voĭ acasă, și apoĭ veniți să împăcați și neamurile marĭ din lume«, eată ce le ziceau Ungurilor deputații românĭ sosiți la Haaga și Bruxella.

Și li-o spun aceasta și azĭ, orĭ unde se întâlnesc. Ba maĭ ales pentru acest motiv frații din România an de an iau parte în numĕr cât de mare la conferență. Și acum sunt la Viena vre-o treizecĭ de Romînĭ, deputațĭ și senatorĭ, carĭ avênd prilej să vorbească maĭ de aproape cu deputații din Europa întreagă, nu întârzie să arate câte suferĭ naționalitățile: Românii, Sașii, Sĕrbii și Slovacii din Țeara Ungurească. Ungurii vin și eĭ în numĕr mare și caută să slăbească efectul propagandei Românilor, dar merge greu, pentru-că frații nostri nu numai sunt maĭ isteți și vorbesc toți nemțește și franțuzește, dar pentru-că e greu să tăgăduească fapte petrecute, fapte pe carĭ e destul să le pomenim și deputații unguri trebue să roșească... In felul acesta conferența e și un loc unde în fiecare an se dă luptă între Românĭ și Ungurĭ.

*

Conferența de acum se ține în palatul unde-'și țin ședințele deputații Sfatului Impĕrătesc. E un palat cum nu prea sunt multe în lumea întreagă: d'o frumsețe, încât rĕmâi uimit.

Intâia ședința s'a ținut erĭ, la orele 10.

Gobat, secretarul și unul din întemeietorii conferenței interparlamentare, face cunoscut, că în virtutea hotărîrilor aduse, conferențele urmează să fie presidiate totd'auna de presidentul grupului în țeara căruia se ține conferența. Propune deci ca Dr. Plener, președintele grupului austriac, să fie proclamat președinte, ceea-ce se și face cu mare însuflețire.

Plener ocupă locul presidial și rostește în limba franceză o vorbire binevenând pe representanții atâtor neamurĭ. Vorbește apoĭ cu multă înțelepciune despre binefacerile păcii și arătând nisuința conferenții de a contribui ca între state și popoare să se sălășluiască tot maĭ mult înțelegerea, urează conferinței spor la lucru.

Plener este bărbat bătrân, cap și barbă albă; a fost ministru și acum este presidentul Curții de Compturĭ (care ia socoteală guvernelor de modul cum s'au cheltuit banii).

Vorbesc apoĭ Dr. *Körber* prim-ministru austriac (franțuzește și nemțește), *Constantin Nigra*, ambasadorul Italieĭ și Dr. *Carol Lueger*. Toți treĭ mulțumesc de cinstea ce li-a făcut-o presidentul Plener pomenind de eĭ și salutându-i în vorbirea de deschidere. Promit, fiecare, ca în cercul lor de activitate, să lupte pentru isbânda ideilor mărețe înscrise în programul conferenței. Toți au fost aplaudați, dar maĭ ales lui Lueger i-s'au făcut ovațiunĭ. El a și vorbit maĭ bine: respicat și cu glas puternic. Au fost aplaudate îndeosebĭ cuvintele când a spus că bine ar fi dacă s'ar întrupa gândurile de pace și dacă în privința aceasta s'ar face un pas nainte chiar aicĭ, în sala unde naționalitățile se cearta mult... Fie ca ele să profite de propaganda celor din conferență. Ca primar al orașului salută pe deputați și dorește ca eĭ să se simtă bine aicĭ.

Plener propune ca biroul interparlamentar *să trimită M. Sale Impĕratului o telegramă de omagiu*. Se primește cu mare însuflețire și unanim.

După ce maĭ vorbește *Gobat* (elvețian) care face cunoscut decisiunile luate în conferența anterioară privitoare la maĭ multe chestiunĭ, precum face cunoscut chestiile de carĭ se va ocupa conferența, ședința se ridică.

*

La conferență au asistat din România următorii:

Em. Porumbaru, Fotin Constantin, Suditu Ion, Stroie Beloescu, Racovița Ilie, Săveanu, N. Gheorghiu I., inginer; Agraru Ion, Constantinescu Romnicean, Dobroneanu I. N., Dobroneanu Ștefan, Theodorini T., Aurel Iliescu, Cancicov Vasile, Petre Missir, Titu Frumușanu, Numa Frumușanu, Xae Moroianu, Stănislas Cihoski, General C. Pilat, Trandafir Giuvara, Câmpeanu Const., D. Athanasiu, I. Stănculeanu, Dragu George, Dr. Baroni, Enașescu, (Botoșani); Goilav, Gregoriade, Nicorescu, State, Vidra, St. Sihleanu.

Ca petrecere, a fost până acum serata strălucită dela contele Harrach (Dumineică seara) și representațiunea de gală la Operă (Luni seara).

Pentru astă seară vom fi, în sala mare a primăriei, oaspeții lui Dr. Lueger, prietenul Românilor.

Russu Șirianu.

»Timișoara — Iuda.« *De când li-a venit maghiarilor în minte să ceară armată maghiară s'au pus orașele să scrie unul altuia, să sprijiniască aceste dorințe ale politicianilor d'alde* Lengyel *Zoltán și* Barabás. *S'au pus apoĭ și cluburile liberale să se provoace reciproc, să declare că și ele vor armată națională maghiară. Așa a făcut și clubul liberal din Dobrițin, care s'a adresat către clubul liberal din Timișoara, care însă a hotărît să nicĭ nu rĕspundă la scrisoarea celor din Dobrițin, căcĭ eĭ nu țin armata națională nicĭ de lipsă, nicĭ vremile aste grele de potrivită să se vorbiască de o atare armată.*

Foile maghiare firește sunt foc pentru asta și sub titlul de sus scriu turbat în contra clubului liberal din Timișoara. Vorbă ca o sută: Nu ne trebuie armată națională maghiară!

Românĭ, stați la vetrele strămoșeștĭ!

Zilele acestea am primit scrisoarea de maĭ la vale, pe care e bine s'o citească îndeosebĭ aceĭ Românĭ, carĭ se gândesc să plece în America, vezĭ Doamne: să facă avere, par'că acolo ar fi belșug și noroc.

Insemnăm de altfel, că nu maĭ departe de cât în luna trecută primredactorul nostru sfătuise pe maĭ mulțĭ sătenĭ din comitat să stea acasă, că nu-ĭ bine în America, ci numaĭ puținĭ de tot se pot fericĭ p'acolo; și aceia însă după multe suferințe și amar.

Eată scrisoarea:

„*Brema*, 24 August 1903.

St. D. Redactor!

Vĕ aduc la cunoștință că am plecat spre America în 27 dimineața la 9 ore cu vaporu numit »Nekkar«, 250 de persoane și o nenorocire s'a întâmplat în 28 noaptea, când la 2 ore a venit un viscol atât de mare, încât vaporu a fost silit să stee, căcĭ viscolul l'a rădicat într'atâta, de era gata să-l răstoarne și din acea pricină s'a rupt la vapor 2 țevĭ, una de abure alta dela lumina electrică și au omorît 2 mașiniști și doĭ focarĭ și patru matrozĭ is de moarte raniți. Ear carĭ n'au durmit pe timpul, acela, toți au tremurat de moarte de frică! Chiar și eu am gândit că acum suntem mântuiți de pe lumea asta, ear vaporu a fost silit să stee până în 28 după ameazĭ, până a venit un alt vapor de ne-a dus cu mare primejdie până la marginea mării, la Brema. Bieții oamenĭ d'aĭ nostri, *Românĭ*, vre-o 800 de inși, câți am fost acolo, numaĭ acea au zis, că toți Românii au mers și *nicĭ unul până acum n'a dat de veste bună nicăiurĭ*, ci că e **primejdie mare a merge în lumea cea nouă, America.**

Cât despre viața d'aicĭ, ferească Dumnezeu: la noĭ în Ungaria și Ardeal nicĭ câinii nu mâncă așa de reu. Bieții oamenĭ numaĭ din merindea lor mâncă; cu mâncarea lui Misler pot să moară toți de foame. In dormitoare, unde dorm, e și maĭ reu. Inchipuiți-vĕ când într'o chilie de 10 metrĭ lată și lungă, și $2^1/_2$ de înaltă dorm 300 de inși. Vaporul este cu treĭ etagiurĭ; vĕ puteți închipui ce aer a fost în aceste camere. Dacă mergeaĭ jos, te lua mirosul de trebuea să fugĭ că altcum de amețială cadeai.

Eu numaĭ binele vreu la bieții Românĭ. De acea le aduc astea la cunoștință. S'a întâmplat pe mare, mergênd spre America, că mulți au fost din eĭ care a doua oară n'au maĭ vrut să plece de frica cea mare, ear după mersul de câte-va ore cea maĭ mare parte s'a îmbolnăvit încât erau să moară și *plângeau de dorul țĕrii și blestemau ora când și-au părăsit vatra.*

Vĕ rog, domnule Ioan Russu Șirianu, ca aceste șire ce am scris pe mare, să le publicĭ în »Tribuna Poporului«, ca bieții Românĭ să știe, să șadă acasă chiar dacă numaĭ mălaĭ mâncă.

Cu stimă:

Ioan Cadariu.

Din Pecica, comitatul Arad.

De adăogat ce să maĭ adăogăm?!

In jurul unei instalărĭ.

In Nr. 151 al prețuitului D.-voastră ziar, dl »Dr. Fl. St.« face »câteva reflecsiunĭ la instalarea dela Oradea« în carĭ:

a) dă românilor neuniți învețăturĭ despre »*religiune* și *naționalitate*;

b) tot asemenea esplică românilor neuniți ce caracter au *de comun instalările.*

c) în fine dă o strașnică lecție Lugojenilor neuniți despre »bonton« și în special despre »*cele maĭ prime datorințe sociale.*« Ce se refere la învețăturile metafisice nu vreau să reflectez D-luĭ Dr. Fl. St. pentru-că sunt unul din aderenții lui Friderich cel mare, regele Prusieĭ, carele a zis »*că fiecare să se fericească după fasonul sĕu.*« Una însă totuși trebue să constatez cu durere, că Părintele nostru Bomilă, deși opul sĕu a fost »*imatriculat*« la Academia din București, a remas în cele metafisice »*Kis Miska*« pe lângă Dl Dr. Fl. St.

Ad. *b)* Observ că e în mare rĕtăcire când afirmă Dl autor că o instalare de Episcop are de comun caracter curat bisericesc; pentru-că în Oradea s'a instalat un Episcop — și Oradea se află în Ungaria, iar instalarea unui episcop în Ungaria nu are și nu poate avea un caracter pur bisericesc. Episcopii din patria noastră stau în fruntea Dieceselor și a consistoarelor, va să zică în fruntea autorităților publice. Episcopii ca atarĭ sunt membri aĭ Caseĭ Magnaților, prin urmare membri aĭ legislațiunei. La instalarea acestora deci se chiamă »de

comun« toate autoritățile ca să asiste la cetirea decretelor prea înalte prin cari respectivii Episcopi au fost denumiți sau confirmați de atari.

Nu este treaba mea de a scruta că *bine* ori *rĕu* a făcut Ordinariatul gr. cat. din Oradea-mare atunci când nu a invitat la instalare toate autoritățile, dar este datorința mea, ca Lugojan baștinaș, a protesta în contra pretextului mârșav, că confesiunile acatolice și în deosebi neuniții, de aceea n'au fost învitați la instalarea *din Oradea*, pentru-că *neuniții din Lugoș* nu s'au presentat nici la festivitatea nici la prânzul Episcopului Radu dat cu ocasiunea iubileului de 50 de ani a Diecesei gr.-cat. din Lugoș.

Aserțiunea aceasta nu e logică: și peste tot îmi reamintește *povestea lupului cu mielul.* Dar să luminăm pe dl Dr. Fl. St. și în astă chestie.

Lugojenii români neuniți, pentru-că vezi D-le Dr: noi Lugojenii ne naștem *mai întâi români, apoi ne unim sau ne neunim,* au fost dedați chiar dela înființarea Diecesei gr.-cat. din Lugoj, că Episcopul român al Lugojului să fie român verde, *preot cu crucea în frunte* când a fost vorba de apărarea drepturilor naționale ale poporului român. Episcopul prim al Lugojului Alexandru Dobra, fost consilier intim al Majestății Sale, cu toți sfetnicii lui, a fost cel dintâiu carele prin ploaie și tină pedestru dela locuința sa până la edificiul comitatului sub steagul național românesc, alăturea cu clerul gr.-ort. românesc, putem zice braț în braț cu acesta și însoțit de marea poporului românesc, a mers ca în congregațiunile comitatense *să lupte pentru drepturile și limba românească.*

Episcopul Dr. Victor Mihályi de Apșa, vlăstar din familie nobilă românească, *a luptat* chiar în fața întregii țeri; în casa magnaților *contra introducerii cu forța a limbei maghiare în școalele românești* — și Lugojenii cu mic cu mare, uniți și neuniți, l'au primit la reîntoarcerea sa din Pesta cu un entusiasm nedescriptibil, mulțumindu-i adânc pentru conduita sa *adevĕrat părintească și românească.*

Pe parchetul salei congregaționalei urmând boldului și impulsului inimei *românești*, bĕtrânul Episcop neunit al Caransebeșului, *Ioan Popazu* și ear voinicul *Dr. Victor Mihályi*, Episcopul *unit* al Lugojului, se întâlnesc între strigătele frenetice de »să trăiască« a românilor — *și luptă și votează pe față pentru causa românească.* Se înțelelege, că de astfel de Archierei — *proselitismul* a stat tare de departe. Pronia divină a voit ca Episcopul *Mihályi* să se ducă dela noi. unit și neunit cu jale s'a despărțit de el și îi va *binecuvĕnta memoria până ce va esista suflare românească.* După dînsul ocupă scaunul Episcopesc al Lugojului dl *Dr. Demetriu Radu.*

Noi, românii din Lugoj, am fost atât de norocoși a putea cunoaște pe dl Dr. Demetriu Radu încă până n'a fi *Episcop*, pentru-că avênd dînsul legături familiare, mai în tot anul venia din *București* la Lugoj. Am știut noi *bine de isprăvile dlui Dr. Radu in București* — și când ne-am pomenit într'o bună ziuă că este denumit de Episcop *român* gr.-cat. al Lugojului, toți am cugetat că »honores mutand mores« și am considerat ca un act de curtoazie a-l bineventa la numirea sa. In numele reprezentanței orașului primarul îl felicită pe cale telegrafică, la această felicitare *Dl Episcop* gr.-cat. *român* al Lugojului, de și trebuia să cunoască relațiunile sociale și anume că limba protocolară a orașului e *și cea românescă și că jumĕtate* din representanța orașului *este română*, — respunde orașului Lugoj din *București* — numai — *ungurește.* Representanții români au fost frapați, dar au înghițit nodul.

Vine dl Dr. Radu ca Episcop la Lugoj. In cele naționale românești — nici cald nici rece; dar in cele de ale *»propaganda fidei« învĕrăiat peste mĕsură.* Se fac încercări de proselitism, în Lugoj și jur, dar vulturului i-se taie aripile. Se mai avêntă odată în archidiecesă și în diecesa Aradului, la *Dobra* și la *Ohabaforgaciu* pentru spargerea unității confesionale a românilor, dar cu succes foarte problematic, ba am pute zice, mulțumită înțelepciunei poporului românesc, succesul astăzi e redus la — nula.

Finis coronat opus. Moare Episcopul Pavel din Oradea și Episcopul Dr. Radu este denumit în locul lui de Episcop al Orăzii. *Ca memorie bună românească să rĕmână și Lugojenilor români neuniți*, Episcopul Radu inscenează iubileul înființării Episcopiei gr.-cat. a Lugojului; nu era nici o lipsă de acest iubileul în Lugoj și nu era *nici motivată ținerea iubileului*, pentru-că în anul 1853 nu diecesa Lugojului, *ci Mitropolia gr.-cat.* a Alba-Iuliei și Făgăraș cu două Episcopii sufragane în Gherla și Lugoj *s'a înființat*, va să zică motivat era ca în prima linie *Blajul să iubileze.* Blajul însă, acest germen al virtuților românești, n'a aflat de oportun să iubileze, nici chiar Gherla, ci numai Lugojul; apoi poate cine-va crede că Metropolitul Blajului e mai rĕu unit decât Episcopul Lugojului? Lăsăm rĕspunsul la întrebarea aceasta întreg poporului românesc.

Ce s'a iubilat la iubileul din Lugoj? *Spargerea și slăbirea bisericei naționale gr.-ort. române;* apoi la acest iubileu nu știu fost-a *tact* sau *netact* a se invita românii neuniți din Lugoj; pentru-că iubileul acesta a fost tocmai precum zice dl Dr. Fl. St. »de caracter curat bisericesc »și cred că prin espunerea istorică a lucrurilor l'am convins pe dl Dr. Fl. St. că și Lugojenii români neuniți au puțină ideie despre »Bonton« și mai vĕrtos despre »cele mai prime datorințe sociale«.

Atât de astădată spre orientare.

Lugojanul.

In preajma rĕsboiului.

Se pare că are să se facă rĕsboi in toată forma nu numai între Turcia și țĕrile balcanice (Bulgaria, Grecia și Serbia) ci dacă e să dăm crezĕmênt știrilor ce ne sosesc dela Viena, apoi e vorba d'un rĕsboiu peste tot.

Eată ce se telegrafează adică:

Un mare ziar vienez a primit chiar dela ministrul de rĕsboiu știrea că o parte a armatei va fi chemată sub arme, pentru a sta gata și a fi pornită la rĕsboiu. Lupta ar fi să se dea împotriva Turcilor, despre cari statele din Europa s'au convins că ori nu pot ori nu vor să facă liniște in Balcani, ci eată, de luni de zile acolo Turcii măcelăresc pe creștini car aceștia, la rîndul lor, formați în bande și avênd arme și dinamită, omoară și ei pe Turci, aruncă in aer calea ferată și trenuri, așa că sute de vieți au fost stinse în felul acesta.

Asta așa nu mai poate dăinui Puterile mari: Rusia, Austria, Franța, Germania și Italia s'au hotărît deci să pună capăt selbăticiilor îngrozitoare. Vor să intervină cu forța armată. Turcia, se înțelege, se va opune, și eată, gata i rĕsboiul.

Se depeșează in același timp că deja între Bulgaria și Turcia relațiunile sunt cât se poate de încordate, lucrurile stau ca într'un fir de ață.

Eată de ce se crede trebuincios nu numai să fie reținuți sub arme soldații cari au slugit trei ani, dar să fie chemați sub arme și ceialalți.

Voci străine.

Am arătat deja în unul dintre numerele trecute, cum opinia publică începe din nou să dea o mai mare atenție mișcărilor noastre naționale. Așa, articolii din urmă apăruți în »*Tribuna Poporului*« și reproduși în aproape toate foile din Viena, au dat prilej multor bărbați politici să se pronunțe despre situația din Ungaria.

Un redactor al ziarului vienez »*Die Zeit*« l'a interviewat pe președintele dietei din *Norvegia*, care a venit să ia parte la conferențele interparlamentare. L'a interviewat cu privire la raporturile dintre *Norvegia* și *Svedia*, cari samĕnă întru cât-va cu raportul dintre *Ungaria* și *Austria*, avênd și ele un singur domnitor.

John Lund, acesta e numele politicianului norvegian, a rĕspuns următoarele:

„Împrejurările dela noi sunt cu totul altele. *Ambele state sunt naționalicește una*, adică noi de o parte avem **numai** *Norvegi*, de cealaltă parte **numai** *Svezi*, așa încât nu întimpinăm la introducerea limbii naționale drept limbă de comandă piedecile ce le întimpină Ungaria locuită de atâtea popoare. *Eu știu că Românii vor protesta energic in contra introducerii limbii maghiare în armată.* **Și au dreptate!**".

Cam în același înțeles s'a esprimat și savantul politician englez *I. Stanhope* (Londra), care atribuie mișcării pornite între Români în contra armatei naționale maghiare o mare însemnătate politică, *care poate să aibă înrĭurință și asupra deslegării crizei actuale.*

Glonț ori spânzurătoare.

S'au năpustit rĕu asupra noastră Ungurii de tot soiul, îndeosebi însă cei circumciși. Ci-că am fi trădători de patrie, vezi Doamne, pentru-că ținem cu Impĕratul și nu voim odată cu capu ca armata împărătească să fie alcătuită după pofta lui Kossuth.

Că șoviniștii din toate partidele săvîrșesc lucru de osândit când luptă pentru maghiarizarea armatei, o zicem însă nu numai noi, ci a spus-o și un fruntaș ungur. S'anume contele Tisza Iștván, despre care »*Budapesti Hirlap*« dela 6 Septemvrie scrisese:

„Contele s'a ridicat cu multă amărăciune împotriva acelora, cari nu se mulțămesc cu cât a dat M. Sa ci pun lucrurile pe ascuțiș. Totul ni s'a dat, a zis, ce se poate ajunge pe temeiul învoielii dela 1867. Cine și de aci încolo pune piedeci lucrărilor Dietei, **acela voieste revoluția și să fie gata să stea înaintea glonțului ori sub spânzurătoare.** *Tisza se teme d'o mare catastrofă și încă nu revoluția i se pare lucrul cel mai primejdios, căci la urma urmelor dacă se prăpădesc o sută de mii de Unguri, nația tot mai poate reînvia. Dar dacă va fi nimicită constituția, asta ar aduce după sine nimicirea țerii. Nația trebue liniștită, să vadă spre ce primejdie o tărăsc și să nu mai stea la îndoială".*

Și cine târește nația maghiară spre primejdie? Șoviniștii cari ne înjură pentru-că li-am arătat și noi spre ce prăpastie împing lucrurile.

Tisza li-o spune însă mai aspru că unde pot ajunge. Să se cumințească deci și îndeosebi să nu ne înjure pe noi cari pace vrem și rĕsboiu purtăm numai pentru a pune la locul lor pe păcătoșii cari nesocotesc legile și voia prea înaltă a bĕtrânului nostru Impĕrat și Rege.

De peste sĕptĕmână.

Am ajuns vremuri grele. Ori [illegible] cătrău am căuta, numai de zavistie, neînțelegeri și turburări vom da.

— La noi criza tot mai ține [illegible] va ținea încă multă vreme, căci M. [illegible] a plecat Miercuri din Budapesta, făr[illegible] să fi putut resolvi criza. S'a rentor[illegible] la Viena, de unde va merge la mane[illegible] vrele de cavalerie din Galiția și poate nici nu va mai veni în curînd la Budapesta, ci din Viena va încerca [illegible] aducă trebile încurcate în curat. [illegible] vorbește chiar, că M. Sa i-ar fi declarat ministrului-președinte *Khuen-Hederváry*, că nu se învoiește la cerer[illegible] kossuthiștilor de-a avea armată națională maghiară, *ci mai bine abzice de tron.*

Ziarele ungurești unele — cele al stăpânirii — se și arată îngrijorate [illegible] învinuesc pe kossuthiști, cari fac încurcătura, supărând pe M. Sa.

Kossuthiștii însă zic că nu le pasă mai ales că nu cred că împĕratul s[illegible] lase mărirea și puterea, ci mai ușor va veni să se supună dorinții — *țĕrii.*

Vorba e însă că nu *țeara* vre[illegible] armata ungurească, ci numai șoviniști[illegible]

— O urmare a uneltirilor Kossuthiste e și faptul trist, că feciorii noștri cari serversc la cătănie și ar trebui s[illegible] scape la 1 Octomvrie, nu vor scăpa decât la 1 Ianuarie, căci nu-i cine să vină în locul lor, neputêndu-se face asentări. Știrea asta a produs în multe locuri turburări sângeroase. Așa socialiștii din Oradea-Mare au voit să țină o adunare, în care să protesteze în contra ordinului prin care cătanele sunt reținute până la 1 Ianuarie. Poliția însă i-a oprit, s'au născut bătăi: polițiștii au lovit cu sabiile, socialiștii au rĕspuns cu petrii și împușcături de revolver. 3 polițiști au fost bătuți de-au rĕmas p[illegible] uliță. Dintre socialiști o mulțime [illegible] au fost răniți, alții [illegible] poliție.

— Nici în regatul vecin al Serbiei nu vrea să revină pacea. De curînd s'a descoperit o conjurație a vr-o 300 oficeri, în contra oficerilor, cari au omorît pe regele *Alexandru* și regina *Draga.* Acești 300 oficeri în ziua de 9 Septemvrie voiau să se rescoale și să omoare pe toți oficerii ucigași. Conjurația s'a descoperit însă, și mai bine de 30 oficeri au fost aruncați în temniță. In Serbia întreagă e ferbere mare, mai ales însă în *Niș*, a cărei garnizoană a fost totd'auna credincioasă lui *Alexandru.* Noul rege *Petre I* e neputincios în fața oficerilor ucigași. A și declarat că dacă nu se va face iarăși pace, *va abzice de tron.* In *Belgrad* zi de zi sunt turburări mari. Așa în sările din urmă au spart ferestile la o mulțime de case. [illegible] mai e ordine în țara, nu-i cetățean care să cinstească legile. Azi-mâne vom auzi poate din nou, că familia regească a fost omorîtă.

— In *Macedonia* rĕscoala se întinde tot mai mult. Nu peste mult vom auzi că a isbucnit rĕsboiul între *Turcia* și *Bulgaria*, căci asta din urmă [illegible] că resculații se țin a[illegible] bine [illegible] trimite bani, puști și muniție. In zilele din urmă iarăși au fost lupte sângeroase. Turcii au cuprins din nou orașul *Monastir*, prădând casele și dându-le apoi foc. Bașibozucii turci au omorît mai bine de 200 de bulgari, parte mare femei și copii. Au încuiat într'o casă 70 de femei, au stropit-o cu petroleu și au voit să-i dee foc, dar niște oficeri mai omenoși i-au împiedecat. Ca și *Turcia* se gândește serios la [illegible] se vede d'acolo, că Sultanul a dat o *iradeă* (poruncă), prin care sunt chemați la arme toți reserviștii între 32 și 40 ani.

Armonie între familie și școală.

Omul, creațiunea cea mai perfectă pământeană alui Dumnezeu, în desvoltarea sa totdeuna s'a acomodat și s'a însușit obiceiurile și moravurile acelora, cu carî a venit în contact și în societatea cărora a petrecut. Așa s'a întêmplat și se întêmplă cu oamenii crescuți și așa se întêmplă cu deosebire cu mlădițele cele tinere și fragede ale omenimei, cu copii, despre a căror creștere voiesc să vorbesc.

Fiind-că omul se acomodează mai mult societății, în care pretrece, e necesar, să știm, care e societatea aceea, unde să deșteaptă copilul la începutul vieții sale și în care să învirte el mai mult? Care să fie alta decât familia. Aicî în familie, în mijlocul părinților, își deschide el ochii și vede lumina zilei mai întâiu. Aicî învață el a umbla. Aicî învață el a vorbi. Aicî rostește el primul cuvênt, atât de dulce și atrăgător »mamă«. Aicî primește el primele impresiuni, carî sunt mult decizetoare în educațiunea lui de mai târziu. Aicî în familie, la căldura focului aprins și alimentat de dragostea părintească și sub influința sfaturilor bune ale părinților, încolțesc și resar în sufletul miceî și inocenței ființe, iubirea și frica lui Dumnezeu, — carî sunt stâlpii ceî mai puternicî ai moralității fiecăruî om.

Și de oare-ce în familie, în societatea părinților petrece omul cea mai frumoasă parte a vieții sale, — copilăria, — familia e dară cea dintâiu școală, iar părinții, mai ales mama primul învețător al luî.

Și așa a fost la începutul desvoltăreî popoarelor, în familie sub influința părinților, să făcea toată educațiunea și instrucțiunea copiluluî. Iar numai mai târziu după-ce popoarele s'au mai civilisat și au simțit o mai mare lipsă de învățătură, s'au însoțit mai multe familii la olaltă și au înființat școale, ca cunoștințele câștigate în școala primă, în familie să le continue și înmulțească.

Dacă resfoim istoria — învățătoarea vieții — vom vedea, că popoarele cele puternice ale vechimeî numai până atuncî au putut înainta, până când au pus mare pond pe educațiunea bună familiară, îndată ce aceasta a desconsiderat-o, a urmat regresarea și apunerea lor.

Până când în cetatea eternă, Roma s'au adus astfel de legî, prin carî un Cato Censoriu a fost în stare, să pedepsească pe Manliu, pentru-că a sărutat pe muerea sa în presența ficeî sale și până când matroanele romane îșî priviau de cea mai mare datorință creșterea bună a fiilor lor în familie; până atuncî săgeata și sulița romană învingătoare străpungea carnea inimicilor și soarele mărimeî romane lumina orisontul Europeî, îndată ce însă pe creșterea bună și pe moralitate nu s'a pus nicî un preț, a urmat și decadența și apunerea soareluî mărireî lor.

— Cine poate afirma dară, că soartea și bunăstarea atât a idivideluî cât și a popoarelor, — a societății întregî — nu atârnă în partea cea mai mare dela educațiunea familiară? Chiar pedagogii ceî mai însemnați au recunoscut, că fundamentul educațiuneî să pune de familie și de societate și numai după aceea vine școala să edifice mai departe pe fundamentul pus de aceste.

Iar acum după acestea, să vedem. că educațiunea familiară la poporul nostru cât e de îngrijită și pe ce treaptă stă.

Românii fiind un popor, care să ocupă mai mult cu lucrarea pământuluî, barbații cu deosebire ceea mai mare parte a timpuluî o petrec afară la lucrul câmpuluî și astfel creșterea copiilor e încredințată mai mult mamelor, carî de o parte neștiind, de ce mare însemnătate e educațiunea bună în familie, de altă parte fiind și ele ocupate cu lucrurile de pe lângă casă, nu-și prea bat mult capul cu creșterea bună a fiilor lor. Lasă, că cele mai multe nicî nu sunt în stare a da băeților lor o bună educațiune familiară, fiind și ele reu educate, dar și cea ce s'ar putea face nu să face. Astfel după-ce băeții încep a umbla sunt lăsați de capul lor, să pribegească din coacî în colo fără nicî o supraveghere, însoțindu-se cu orî cine, fără a să griji, să se ferească de a auzi și vedea cuvinte și fapte rele, carî sunt periculoase pentru moralitatea lor. Ba încă sunt și de aceî părinți nesocotiți, carî când au timp și vin în atingere cu copiii lor, în loc să-î ferească de a auzi și vedea cuvinte și fapte rele, — otrăvitoare pentru moralitatea, — chiar eî vorbesc și fac astfel de lucrurî înaintea micuților.

Adeseorî mi-s'a dat ocasiune, să văd parinți, carî auzindu-și copiii înjurând și vorbind și alte lucrurî josnice, nu numai că nu i-au dojenit; dar din contră să bucura în neștiința lor și îl laudă, zicênd, că copiii lor sunt înțelepți, iar prin acesta dându-se impuls, ca și mai departe să facă așa ceva. Ba mai mult chiar, am văzut și de aceî părinți, carî singurî își învață copiii a înjura și a vorbi lucrurî urîte și josnice.

Așa stă lucrul până ce băeții sunt mai mititeî, după-ce a mai crescut și să apropie timpul, să meargă la școală, când cutare copil a făcut ceva reu, iar părintele voiește să-l dojenească, îl amenință cu școala zicêndu-î: »Lasă, că mergi tu la școală, îți dă ție dascălul cu bâta«, și as fel în loc să-l pregătească pentru școală spunêndu-î vorbe blênde și frumoase despre învețător și școală, iar în chipul acesta sădind în inima sa cea frageda și nevinovata încrederea și iubirea față de învețător, — carî sunt mijloacele cele mai puternice ale educațiuneî, îl înstrăinează și inspăimântă de școală băgênd în el frică și ură față de învețător.

Apoî cu astfel de copiî o știm cu toții D-lor colegî cât nêcaz și câte greutățî avem, pentru a-î deda cu școala și a-î disciplina.

Așa stăm cu poporul, să vedem acum cum stăm cu »floarea națiuneî« cu inteligența? Aceasta încă stă pe un piedestal nu cu mult mai înalt în privința educațiuneî bune familiare. La unele familî inteligente e datină, că mamele, nu știu din ce considerațiunî, îșî lasă mai totdeauna copiii sub supravegherea uneî îngrijitoare, neluând în samă aceea, că oare îngrijitoarea aceea destul de morală e și în stare e că prin sfaturî și exemple bune emanate din purtarea eî, să contribue la o bună educațiune familiară a copiilor, ce i-s'au încredințat.

Părinți, carî să îngrijească de o bună educație familiară fiilor lor, la noî sunt cam rarî.

Astfel de educațiune capătă copiii la noî înainte de a veni la școală, după ce a ajuns la școală, acum ceî mai mulți părinți să simt oare cum eliberați de sub sarcina de a mai griji de creșterea bună a fiilor lor, lăsând toate în grija școaleî și învinuind și făcênd responsabil pe învețător pentru purtarea lor de acum. Aceî părinți uită, că precum aî lucrat un pământ la începutul primăvereî, înainte de a arunca semênța în el, așa vor fi și roadele ce le aduce după-ce l-aî sêmênat. Dacă l-aî lucrat bine roade bune î-ți va aduce și viceversa. Așa și copilul, dacă dela început, din familie sufletul luî a fost sădit cu iubirea și frica luî D-zeu și sentimentelor, tendințelor și voinții sale i-sa dat o direcțiune bună prin sfaturile și exemplele, ce el le-a scos din conduita părinților săî; acum după ce a ajuns la școală, unde pe lângă aceea, că i-se agerește mintea prin cunoștințele, ce le capătă aicî, mai învață, că purtarea bună și moralitatea sunt și de folos omuluî și acelor indivizî și acelor popoare, carî au fost moralî li-a mers bine și au fost fericiți, iar celoralalți le-a mers reu și astfel au fost nefericiți, de sigur, că și el să va sili, că numai bine să se poarte spre a fi fericit.

Iar de altă parte capete băiatul educațiune cât de bună în școală, dacă în familie până a ajunge la școală a fost lipsit de aceste și numai exemple rele a văzut în purtarea părinților săî, zău că cu greu se poate deda la purtare bună, foarte cu greu să poate cultiva în el — caracterul moral! punctul în care culminează scopul școaleî.

De aceea amintesc de exemplu, pentru-că acesta e mijlocul cel mai puternic, prin care să poate sădi și cultiva moralitatea în sufletul copiluluî, atât în familie, cât și în școală și pretutindenea în viață, pentru-că după cum zice un pedagog german: »Sufletul copiluluî e ca o tablă de lut în care să sapă adânc toate exemplele bune sau rele, ce le vede el dela părinți și dela oamenii cu carî vine el în atingere«.

Drept-aceea mântuitorul lumii Cristos încă condamnă pe ceî ce prin exemplul lor corump nevinovăția micuților zicênd: »Acela, care sminteşte pe unul dintre acești micî, mai bine să-și lege o peatră de moară de grumazî și să se arunce în mijlocul mării«. Iar un mare scriitor și orator bisericesc Ioan Gură de aur zice: »Părinții carî dau exemple rele și negligă educațiunea copiilor sunt mai reî decât ceî ce î-și ucid copiii, căcî aceștia din urmă pot să despărțească numai corpul de suflet, pe când aceia aruncă și sufletul«,

După cum vedem dară, purtarea părinților este mult hotăritoare în educațiunea familiară a copiilor, drept aceea părinții să se nisuiască, a trăi în religiositate, prin exemple bune și nobile, prin curățenia moravurilor, prin evlavie nefățărită și prin adevărată iubire părintească, să fie tot atâtea modele de imitat în ochii copiilor.

La aceea ca să dăm copiilor o adevărată educațiune morală în școala și prin aceasta, să creștem oamenî moralî și cu caracter, nu vom putea ajunge până când pe educațiunea morală în familie și in societate nu să va pune mai mare preț, pentru-că: »Morala școaleî, școala educativă, nu să poate ridica de morala familieî, a societății și a bisericii«, după cum zice un scriitor de al nostru.

De-oarece, după cum vedem, familia e decizătoare în prima linie în educațiunea morală a omuluî și educațiunea familiară la noî e atât de negligată și reul acesta în partea cea mai mare vine de acolo, că părinții nu știu cât e de momentuoasă și însêmnată educațiunea familiară, avem o sfîntă datorință noî ceștii, ce zilnic venim în contact și carî ne-am luat de chemare a vieții luminarea poporuluî; noî preoții și învețătorii să-î luminăm, arătându-le, că multe rele vin azî asupra noastră de acolo, că ne-am depărtat de D-zeu făcêndu-ne oamenî imoralî și că fundamentul moralității, fie-căruî om în familie se pune.

Iar aceasta să o facem cu atât mai vîrtos, căcî după cum zice Vasile cel Mare: »Acela cui s'a încredințat diregătoria de a învița, dacă a negles aceasta, se judecă de ucizător«.

Mi se va reflecta poate, cum să poate face aceasta. D'apoî noî învățătorii vom putea face acesta ținênd prelegerî poporuluî, iar Domniî preoți foarte potrivit prin predicele cele mult trebuincioase și prețuite de poporul nostru ce le țin prin sfintele biserici Dumineca și în sărbătorî, în carî să le arătăm însemnătatea creșteriî bune în familie.

Să nu fie nicî o greutate, Domnilor, a face aceasta, căcî nu trebue să uităm, că copiii de azî vor fi oamenii de mâne, generațiunea viitoare, despre a căreî moralitate și noî vom avea să dăm seamă posterității și judecătoruluî ceresc, luî Dumnezeu.

Iar luminând poporul va da și el o mai mare însemnătate educațiuneî bune familiare și în modul acesta vom ajunge ca familia și școala să servească aceluiași scop educativ pătrunsă fiind de același spirit, lucrând comun și în armonie și respectându-se reciproc una pe alta, dându-și atențiunea cuvenită, — iar astfel contribuind ambele prin răspândirea moralității și a învățăturii la progresarea și fericirea neamuluî nostru mult iubit, care cu toții din inimă trebue să o dorim.

Lungșoara, *Ilie Cristea,*
Învățător.

Cerșitor secessionist...

(Jargon bănățean).

Nalt, uscat și mort dă foame,
Și la haine zdrențuit,
Într'o zi la ușă-mî bace
Un milog în glas bocit:

— Dumnezău ciel bun și mare
Să vă țină sănătoș,
Și s'aveți pră masă pită
Ca să dați și la zdrențoș.

Vin den lume, dă daparce
Ataman dăn Cluj, cerșind;
Lucru nu-ĭ și pâng'ăĭ cinerĭ
Cin' să-mĭ dife și mie rênd!?

Binie, nieico, ședzĭ și-ți lasă
Straița'n cot, iar din cimerĭ
Taieți cu lapce dulcie
Aĭ să mâncĭ, să prindzĭ pucerĭ.

— Bogdaprost! și să Vă ierce
Dumnezeu orĭ-ce păcat!"
Și mâncă, sărmanul, bine —
Până cie s'o săturat...

Când să plecie, trist mĭ-arată
Un cilindru vechiu și spart.
Înțeleg și-alerg în casă —
Și pr'al meu dă grab l-am dat.

Iut' îmĭ vinie pră la space
La oglinda mea din cuĭ:
Răsucind mustața-ĭ albă
Ie 'ncântat dă fața luĭ.

Potrivește 'n dreapta 'n stânga
Dar ie larg, o văz și eu...
Mulțămesc, în urmă, dzicie:
Vaĭ, și cât mĭ-ar sta dă reu!...

Pr. Al. Munteanu aluĭ Vasile.

O pățanie.

Fusese cumetrie la toartă, căcĭ se 'noptase bine când au scăpat lăutariĭ d'a pus Guia țambalagiul ale douĕ gloabe la căruț, din porunca tătâne-sĕu Olelică. Când fu gata, Olelică se sui printre leoce cu vioara subțioară, potrivi țambalul luĭ Guia în fundul căruțeĭ pe o mână de fân căpătat dela rumân, apoĭ se sui Gâlcă cu cobza în brațe și în sfîrșit și Guia punênc piciorul pe răscrucĭ îșĭ făcu vênt și se alivăni în gura căruțuluĭ, apucând hățurile

— „Maĭ rĕmâneți sănătoș!"

— „Umblați sănătoș! Așa cum v'am spus, lăsați șușaua și țineți hart pe isla: pe urmă de căruță, că vĕ scoate la ote reac, și d'acolo mergeți drept și o să ieșit ear în șușa. De, dacă nu maĭ vreți să stați O să v'apuce și ploaia."

Dar Guia detese bicĭu mârțoagelo pe la jumĕtatea acestor vorbe și în urm căruțuluĭ un tlăcaiandru închise poarta.

Lumină nu se pusese încă și se mă ridicau și norĭ dela asfințit. Intuneric s făcea din ce în ce maĭ tare. Dela margine satuluĭ cotiră cum îĭ învețaseră români lăsând la dreapta șoseaua vecinală car ocolea prin alt sat. Curând se afundai între două tarlale de porumb, care pe tru căruțul lor scund era un adevĕrat crân primejdios în care întră cine-va cu gri

și cu frica 'n sîn. Multe se întêmplă și între porumburile astea. Dacă e un om rău, ascuns unde-va prin el să fie cât de departe, el simte și iese drumețului înainte. Lupul se ia după miros și după clopotele oilor, hoțul se ia după trăncănitul căruții: Doamne ferește! Și apoi nu păcănea mai prost jurata aia de teleagă! Drumeacul glodoros și sleuit, cum sunt toate drumurile care nu sunt umblate nici prea mult nici prea puțin, făcea căruțul să se frământe din toate balamalele, săltând când de-o leocă când de alta.

Asta semăna o păcăleală. Par'că într'adins îi îndreptase pe drumul ăsta rău, hoțul de român. Dă ce n'au vrut și ei să mai stea peste tocmeală, ear măcar până dimineața, când se încheie cheful cu puțin înaintea zorilor prin chiote și danț pe mijlocul satului, ca să se petreacă nașul până acasă? Și nu le-ar fi fost de geaba, căci beau și ei pân se săturau și le mai umplea acolea brișca de nutreț. Dar acuma, dac'au plecat, ce-au folosit? Iaca glagorie că nu e, și, nu zi aia, dar dacă se întêmplă, Doamne ferește, de le ĭese cine va înainte, le dă una 'n cap, le ia caii și brișca și p'aci ți-e drumul! Cine i-a pus să plece pe întunerecu-ăsta ca 'n fundul iadului, unde ci-că să morîncesc bolii? Și-apoi nici porumburile nu mai sfîrșesc.

Cam aste gânduri se învîrteau prin mintea țiganilor, și îi apucă atâta părere de rău că plecasera și atâta urit de besna aceea, în cât începură să se certe; cearta țigănească se aprinde mai lesne de cât iasca. Intâi le fu teamă de glasul lor propriu, dar apoi prinsera a se îndirji la ceartă cu glas tare, căci își ziceau în fundul cugetului lor că un hoț nu și-ar mai întinde picerele să iasă în drum la niște baragladine ca ei, să s'aleagă cu prafu dă pă tobă! Dar de-odată epele se opresc nu tocmai speriate, ba încă cu mulțumire, în cât țiganii crezură că sunt stătute de drum.

„Hi! gloabelor, mâncav'ar lupii" Și vreasc, vreasc! peste șoldurile slabănoage ale dobitoacelor

„Hi!" dar de geaba; epele deteră să urnească din loc, dar apărară din cap, sforăiră bătând de câte-va ori surd copitele nepotcovite în glod. Un fior străbătu pe câteși trei țiganii ca un curent electric pe trei oameni ce s'ar ține de mână.

Olelică își luă inima 'n dinți și slomni: „Dă-te tată jos!". Guia se scărpină la zăluf, își dete pălăria pe ceafă dar se aplecă doar spre oiște și holbă ochii în întunerec spre capul oișteĭ.

Spre marea lui spaimă zări prin întunerec înaintea cailor un trup de voinic cu niște umeri lați, un gât ca de vițel și o căciulă mocănească îndesată sdravăn pe ochi și pe urechi.

„Cottar mo!" Atât putu să zică și i-se încleștă gura. Era un om rău și s'a isprăvit, se așteptau doar să sară la ei, să-i pisăgească; schimbară câte-va vorbe aprinse în țigănește, apoi se opriră să asculte spăimântați și curioși. Tăcerea nu se întrerupse până când Olelică-și lua inima 'n dinți și vorbi cu un ton foarte asigurător: „N'avem nimic, mâncați aș ochii, unstem lăutari, iacă venim dela o cumetrie și noi: să mă bată Dumnezeu dacă-ți spun minciuni!"

O fluerătură se auzi la oare-care depărtare. Era de sigur un tovarăși care se depărtase și fluera și pe callalți hoți din porumb de pe unde erau risipiți ca să-i poată despoia mai în regulă pe țigani Olelică îndrăsni ear să vorbească, dar să se miște din căruț vre-unul din ei, neam!

„Zău, mânca-te-aș, dă-ne drumu că suntem lăutari am cântat pă malai, fă-ți pomană de ne lasă, zău!.. Ia, daca vrei să mă crezi, să-ți spun pe dreptu lu D-zeu, numa pă rubl' asta am cântatără toată ziua, ia!" Se scotocește prin gheroc de basma și deslegând-o aruncă o piesă de doi lei înaintea cailor. Piesa se lovește de capătul oișteĭ și cade jos zăngănind. Dar namila de voinic desprețuitor nu voește să s'aplece după ea. Atunci Olelică ia și o piesă de cinci lei și ultima și o asvîrie, oțerindu-se:

„Iacă-o și p'asta și nu mai am să vie și Moș-Dumnezeu! Acuma să mă jupoi dac'ai mai găsi la sufletul meu o chioară! Dacă vrei, să-ți mai fac și o cântare, să mă pomenești barem!" Apoi se răsti la tovarăși, cari stăteau locului încremeniți, înhăță țambalul și îl petrecu lui Guia după gât, ciupi coardele vioarei încet la ureche, și începu să dârdâie țigănească, întîi singur câte-va clipe, apoi se luă și Gâlcă cu cobza, și în sfîrșit și Guia, scoțind măiuțele din buzunar, își făcu întrarea în cântec.

Și zi-i și trage-i. Ai fi crezut ca haiducul o să înceapă să bată talpa la pământ, ear coceniĭ de porumb să tresară din foile lor lungi nerăbdători, ca pentru a se prinde într'o horă împrejurul căruțeĭ, precum odinioară la melosul unui cântăreț antic lucrurile neînsuflețite prindeau viață. Dar se speriară doar epele, urniră nițel, însă voinicul făcu un pas până între gâturile lor, de unde părea mai dîrz și mai amenințător bieților țigani Acum Olelică o dete într'un cântec domol, să îmblânzească o inimă de piatră, nu într'un cântec de haiducie, de care știa mai multe, fiind-că nici lupul nu se îmblânzește cu carne crudă, nici hoțul cu cântec de haiducie.

Pasăre galbină 'n cioc.
Rău mi-ai cântat de noroc!

Se isprăvi cântecul, începură altul; se mai isprăvi și ăsta, și, când se gâteau să înceapă, apare a doua umbră din porumb, care se îndreptează cu pași siguri spre tovarăș. Țiganii nu mai stătură la gânduri, și iară începură mai vîrtos. Dar de-odată încremeniră în mijlocul cântecului, la auzul unui glas.

— „Mĕĭ Olelică, ia mai staĭ, ia dă-te jos! Asta muream și n'o mai vedeam".

— D-ta ești moș Gheorghe? Da bine ce te-ai apucat, sărac de maica mea, la vreme de bătrânețe să...

— Ia tacă-ți cĭocu, dă-te jos și vino 'ncoace nițel!

Țiganul, care știa bine pe moș Gheorghe din satul lui de omul cel mai cum se cade se dete de rușine jos, însă o cîrmi pe la fundul căruțeĭ, apoi văzând că nu se ia nimenea după el, se apropie de moș Gheorghe cu inima 'ndoită.

— Aoleo, cu d'al de voĭ să piăpădește lumea! Vin, măĭ omule de vezĭ! Uite c'ați proptit în crucea mare a puțuluĭ părăsit dela hotar! Voĭ nicĭ nu știți pe unde vĕ treziți!

Țiganul se apropie și-și face cruce.

— Eĭ, acum ce maĭ zicĭ?

— Zău, dă n'ar ĭi cruce, aș zice c'a fost aci dracu, să mĕ bată Dumnezeu!

T. Cercel.

Folosul și paguba ogorului.

Bine trebue îngrijit un pământ, ca azi — când timpurile sunt așa de grele, dările sunt așa de mari, când luxul îl omoară și pe econom, — să producă atâta încât să le poată acoperi neajunsurile mai sus. amintite. Economia rațională (esecutată cu minte), e așa de puțin dosvoltată la noĭ, încât aflu de lipsă a scrie ceva despre îmbunătățirea solului arabil și anume prin ogorîre.

In unele ținuturĭ și anume în ținuturile maĭ sĕrace, poporul nostru după folosirea uneĭ holde în timp maĭ îndelungat îl ogorește, îl lasă de fănaț sub pretextul că pământul a slăbit. Voesc ca pământul prin acea că nu-l folosesc în agricultură, să odihnească. Nu-i tocmai așa cu oboseala pământului. Pământul ca o materie, ca un corp, compus din minerale (petri) numai atunci s'ar obosi, dacă l-am folosi an de an tot numai pentru una plantă. Asta însă puțini o fac, dar cred că chiar nime. Prin acea că pământul nu e folosit, nu odihnește, în sensul de sus, căci dacă omul nu-l va sĕmĕna, îl va sĕmĕna natura și tot acolo suntem.

După secerat lucru de bine sevârșește fiecare econom, care momentan se apucă de arat, de spartul pământului. Ar putea învĕța poporul nostru dela dominii.

După-ce l'a arat pământul să-l samene eară cu plante, *dar nu* cu cereale (bucate), ci plante pentru nutreț. Cu aceasta nici pământului nu-i strică, și-eșĭ chiar își folosește. Toamna apoi, după cosirea plantelor acestea (a mohorului ș. a.) ori sĕmĕnăm de toamnă, ori îl ogorim pentru primăvară.

Ce folos ne aduce ogorul?

Pământul (maĭ ales cel lutos) prin ogorire devine spart. Brazde peste brazde rĕstoarnă plugul harnicului econom.

Dar tot atunci pământul, îl și gunoim astrucând rĕmășițele de plante, carĭ apoĭ putrezînd, se prefac în așa numitul gunoĭ verde. De cu iarnă brazdele îngheață, maĭ apoĭ se desgheață înfoindu-se de apă. La fața soarelui primăvara se uscă și sfarmă, prin ce pământul se umple earăși de aer de care mare lipsă are fiecare plantă.

Lucrarea aceasta economică o numim semiogor. Prin semiogorire pământul nu odihnește, și totuși este îmbunătățit.

In unele ținuturĭ și maĭ ales în părțile maĭ sĕrace plugariĭ fac ogor negru sau sterp, în credința că pământul obosit se odihnește. Cu forma aceasta de lucru, economul maĭ multă pagubă are decât folos.

N. M.

HIGIENA.

Mîncarea fructelor. Esistă o idee greșită, că nu e bine de a se mânca în timpul verei fructe prea multe maĭ ales copiĭ. Relele carĭ vin din mâncarea fructelor, provin însă din nepăzirea strictă a unor regulĭ destul de simple. Dacă pometurile sunt coapte și bune, atunci sunt sănătoase pentru ori-ce anotimp. Bine înțeles, că fructele verzi sau fructele putrede produc în stomac o fermentație primejdioasă sănătățiĭ.

Una din pricinele, că esistă bolĭ de pe urma mâncăriĭ fructelor, e că se mânâncă fructe crude, verzi. Acestea într'adevĕr nu trebuesc mâncate. După mâncarea fructelor nu e bine a bea apă.

O altă pricină, că fructele produc bolĭ de stomac, e că se mânâncă în acelaș timp cu alte felurĭ de bucate, carĭ nu se potrivesc. Ceĭ ce se pricep în arta bucătărieĭ știu prea bine, cum să potrivească deosebitele felurĭ de bucate ca să fie gustoase și să fie bine digerate. Așa de pildă stomacul digerează fructele în timp de 1—2 ore, pe când legumele le digerează în timp de 3—5 ore. Bine înțeles, că fructele fermentându-se maĭ repede, vor produce o revoluție în stomac. De acea toată arta constă din a păzi regulele higienice, anume de a mânca fructe coapte, bune, și atunci nu veți avea să vĕ temeți de urmărĭ primejdioase.

Din dreptul cambial.

Protestul cambial. Conform §. 41 al Legeĭ camb. alinea 2 protestul se poate ridica în ziua de plată a cambieĭ după oarele 12 din zi, dar trebue ridicat cel maĭ târziu a doua *zi de lucru* următoare zileĭ de plată; prin urmare pentru ridicarea protestuluĭ stau la dispositiune în total *două zile și jumĕtate* și anume, fiindcă ziua de plată încă trebue să fie zi de lucru *două și jumĕtate zile de lucru, astfel că Duminecile și sĕrbătorile, ce cad între ele nu se numĕră.*

Dacă d. ex. scadența cambieĭ este Sâmbătă, atunci protestul se poate lua încă și *Marți*, și dacă pe ziua de Luni încă cade o sĕrbătoare, orĭ scadența este Dumineca protestul se poate ridica și *Mercurĭ*. Atât protestul ridicat înainte, cât și cel ridicat după terminele acestea sunt nevalabile. Ca protest ridicat înainte se privește nu numaĭ cel luat înainte de scadență, ci și cel ridicat în ziua de plată înainte de ameazĭ, d. ex. la orele 11. Din contra acțiunea de protest începută înainte de ameazĭ și terminată după 12 ore e validă.

(Dr. Nagy F. „A magyar váltójog kézikönyve.")

A XIII Expositie de vite de prăsilă.

Subsemnatul comitet central își permite a vesti pe ceĭ interesațĭ, că esposiția de vite de prăsilă a XIII-a, ce era să se țină la 9 Noemvrie a. c. în comuna Racovița, dar carea s'a amânat din causa boaleĭ de gură și de unghiĭ, ce grasase între vitele locuitorilor din Racovița și din comunele învecinate, se va ținea în comuna Racovița Luni în 21 Sept. n. a. (Sĕrbătoarea Nascereĭ Maiceĭ Domnuluĭ).

La esposiție sunt admise vitele (bovine) de prăsilă a locuitorilor din comunele Racovița, Avrig, Brad, Sebeșul-inferior și superior, Porcești, Boița și Tămăcel.

Premiĭ se vor împărți în sumă de 200 cor., dăruite de comisiunea economică a comitatuluĭ nostru și anume: în grupa I. Bovine de prăsilă; rassa indigenă și străina; pentru taurĭ 1 premiu de 16 cor.; pentru vacĭ 1 premiu de 12 cor.; 2 premii de câte 10 cor; 1 de 8 și 1 premiu de 6 cor.; pentru juncĭ, junince și taurencĭ: un premiu de 10 cor.; 2 de câte 8 și 2 premii de câte 6 cor; pentru viței și vițele: 1 premiu de 8 cor, 2 de câte 6 și 2 primii de câte 2 cor.; In grupa II. Oĭ de prăsilă: pentru berbecĭ 1 premiu de 10 cor.; 2 premiĭ de câte 4 cor.; pentru noatinĭ 1 premiu de 6 cor. și 2 premii de câte 4 cor.; pentru noatine 1 premiu de 6 cor.; 2 de câte 4 și 1 de 2 cor.; pentru oĭ 1 premiu de 8 cor și 2 premiĭ de câte 6 coroane.

Juriul este compus din membri comitetuluĭ central al Reuniuneĭ noastre cum și din fruntași din comunele admise.

Inceputul esposițieĭ la ora 9 a. m.

Celelalte detaliĭ sunt cuprinse în programul stabilit și pubicat pentru esposiția amânată.

Sibiu, 7 Septemvrie n. 1903.

Comitetul central al „Reuniuneĭ române de agricultură din comitatul Sibiiu.

D. Comșa, pres. *Vic. Tordășanu,* secretar.

SFATURI.

Conservarea lapteluĭ. Pentru a păstra laptele mult timp fără să se închiege sau să se acrească, se încălzește adesea spre a goni aerul absorbit care înăcrește caseina (cașul). După fie-care încălzire, avem grijă să-l răcim repede, puind vasul cu lapte în apă rece.

Putem asigura conservarea lapteluĭ puind o lingură cu bicarbonat de sodă pe litru de lapte; acest procedeu însă nu ni se pare permis. Foile de hrean sălbatic au asemenea proprietatea să conserve laptele. Amintim, în fine, că pastorisația e un procedeu industrial de a conserva laptele.

Laptele se falsifică în diferite chipurĭ de ceĭ carĭ îl vînd. Falsificările cele maĭ bătătoare la ochĭ sunt adăogire de apă și luarea smîntâneĭ. Adăogirea de apă se constată cu aerometru; laptele natural trebue să aibă de greutate specifică un grad coprins între 1030 și 1045 la temperatura de 15 grade. Această greutate specifică e maĭ ridicată când smântâna a fost luată. Laptele trebue să ne procure [illegible] sută smântână și 30 [illegible] unt la [illegible]

Insemnătatea boraxuluĭ și a acidului boric în economia domestică. Aceste 2 substanțe pot servi la conservarea cărneĭ pe care o înmuem timp de 30 ore în 2 litri de apă coprinzînd 150 grame de acid boric, 30 grame de borax, 15 grame de sare de bucătărie, 6 grame de salpetru. Carne astfel tratată se conservă luni întregĭ.

Acidul boric singur în soluțiune să întrebuințează pentru conservarea lapteluĭ; se maĭ numește și antiseptină O soluțiune făcută cu 19 grame acid boric, 9 gr. de borax, 3 grame de glicerină, 6 grame de zăhar, servă la conservarea numeroaselor alimente azotate sub numele de glacialină. Adăogire de borax în apă și în săpunul de toaletă dă o mare dulceață pieleĭ. Adăogirea de 85 grame de borax la un kilogram de săpun permite în spălătorie să dea rufăriei o albeață strălucitoare fără a ne teme că rufele se ard ori se alterează.

Pentru administratoriĭ de moșiĭ.

Subsemnatul comitet își permite a aduce la cunoștința celor interesațĭ, că pentru moșia „Florica" a fraților Brătianu din România cu gospodărie maĭ mare. cu lăptărie, cu mulțime de pomĭ roditorĭ, cu vre-o 20 hectare vie, cu grădină de zarzavat, cu cultură de ovĕs, luțernă, [illegible] vadă de duzi (frăgarĭ) pentru creștere de gândacĭ de mĕtasă, — se caută un administrator priceput. Indeosebĭ se cere dela viitorul administrator ca pe lângă, că e om cinstit, muncitor și harnic, să fi făcut și practică și îndeosebĭ să cunoască lăptăria, vieritul și tractarea vinululuĭ în pivniță (Kellerwirtschaft).

Doritoriĭ de a reflecta la acest post sigur și cât se poate bine retribuit să o aducă aceasta la cunostința subscrisuluĭ comitet împreună cu condițiile sub carĭ este aplicat a-l primi și cu documentele despre cualificație cel maĭ târziu până la 30 Septemvrie n. c.

Sibiiu, 7 Septemvrie n. 1903.

Comitetul central al „Reuniuneĭ române de agricultură din comitatul Sibiiu."

D. Comșa, pres. *Vic. Tordășianu,* secretar.

NOUTĂŢI.

ARAD, 12 Septemvrie n. 1903.

Impĕratul Germaniei la noĭ. Azĭ a sosit, insoţit de cancelarul sĕu *Bülow*, impĕratul *Vilhelm* al Germaniei pe moşiile de lângă *Mohács* ale archiducelui *Frideric*. Pe moşiile aste va vina câte-va zile, apoi va merge la *Viena* spre a face Monarhului nostru o vizită. Impĕratul *Vilhelm* acum pentru a *treia oară* e in Ungaria.

*

Semne rele. De când s'a adeverit ştirea că soldaţii a căror ani de serviciu espiră la 1 Octomvrie, nu vor merge acasă ci vor trebui să stea până la 1 Ianuarie, mereu-mereu vin ştirĭ ca soldaţii incep a se rĕsvrăti. Aşa in Arad se vorbeşte ca comanda militară ar fi deţinut 20 suboficerĭ şi maĭ mulţĭ ostaşi de rînd carĭ au denegat ascultarea. — După cum a eşit la iveala, un caz de insubordinaţie s'a întîmplat deja la manevrele de lânga Lipova. Inţelegĕnd soldaţii cà la 1 Octomvrie nu vor merge acasă, cinci tunarĭ din Braşov şi-au aruncat armele şi au declarat că nu maĭ ascultă de nimenĭ. Soldaţiĭ au fost legaţĭ şi duşĭ în temniţa militară din Braşov.

*

Sensaţiĭ sêrbestĭ. Din Belgrad vin ştirĭ ingrijitoare. Alaltăerĭ iar au fost demonstraţiunĭ marĭ din causă că regele *Petre I.* şi-a înrolat fiul ca gregar in regimentul 6, care — precum se ştie — a comis asasinatele din noaptea de 11 Iunie. Regele e grozav de speriat. Poarta conacului e pazită de gardă numeroasă; din odaia luĭ de durmit o sonerie duce la casarme; din fereastă atîrnă o scară de funie; o luntriţă sta gata să-l treacă in ori-ce moment peste Dunăre. — cu un cuvênt regele îşĭ cunoaşte oamenii.

*

Condemnat. Joi s'a pertractat înaintea curţiĭ cu juraţĭ din Cluj procesul de presă intentat luĭ Vasile *Moldovan*, fost redactor la „Tribuna", pentru un articol scris din prilejul condemnăriĭ luĭ George *Mohan*. Dl *Moldovan* s'a apărat declarând că el a atacat guvernul şi nu naţiunea maghiară. Pe baza verdictuluĭ juraţilor, tribunalul l'a condemnat la 3 lunĭ inchisoare de stat şi 100 coroane amendă in banĭ.

*

Congregaţia Torontalului contra aspiraţiunilor naţionale maghiare. La 31 August a. c. s'a ţinut în Becicherecul mare şedinţa extraordinară congregaţională a comitatului Torontal. La ordinea de zi era pusă şi propunerea D-luĭ Dr. Váradi Imre carele cerea ca congregaţia să ceară Dieteĭ luptă intensivă spre realisarea tuturor aspiraţiunilor naţionale născocite de Barabás şi consoţiĭ. Congregaţia după o discuţie foarte vehementă şi animată la care a luat parte şi parochul Terentiu Oprean cu 74 contra 36 voturĭ a trecut la ordinea zileĭ peste propunerea luĭ Dr. Váradi.

Precum ne scrie corespondentul nostru, vorbirea cu care a combatut preotul şi amicul nostru T. Oprean propunerea, a fost — deşi ţinută numaĭ incidentaliter — foarte reuşită.

A zis între altele că nu recunoaşte că naţionalităţile din comitat fie Românĭ, Sêrbĭ şi Şvabĭ, ar fi patrioţi reĭ, şi din aceasta causă ar fi uniţi carĭ nu ar dori realisarea aspiraţiunilor maghiare cu privire la armată; ci tocmaĭ pentru-că se simt bunĭ patrioţĭ — zice vorbitorul — are mare temere, că dacă s'ar realisa dorinţele maghiarilor s'ar slăbi însaşĭ patria — care razamul cel maĭ mare trebue să'l aibă în armata comună — şi carea prin slăbirea unităţiĭ de până acum ne fiind în stare la cas de independenţă a esista singură fară aliaţi, ar dispărea ca putere din concertul european.

Deci declară că nu votează propunerea dluĭ Dr. Váradi.

Seara iĭ s'au făcut din partea Sêrbilor marĭ ovaţiĭ.

Din parte-ne felicitam pe harnicul nostru preot pentru paşirea sa bravă.

*

Căsătoria moştenitoruluĭ de tron din Saxonia. E cunoscută de toţĭ tagedia curţiĭ regeştĭ din Dresda: soţia moştenitoruluĭ de tron a fugit cu un profesor, al băieţilor eĭ. Precum se svoneşte acum, regele Saxonieĭ umblă să-l insoare pe moştenitor din nou, ca să impiedece astfel împăcarea cu fosta luĭ soţie, pe care şi acum o are încă draga.

*

Nou cetăţean ungar. După-cum citim in foile ungureştĭ, bancherul din Cairo *Catany M[illegible]*, de câte-va sute de milioane, a cerut să fie primit de cetăţean ungar. Permiţêndu-i-se, Vineri a prestat în Budapesta jurămîntul de fidelitate.

*

Alegerea de notar. In notariatul vacant din *Galşa*, de care aparţine şi comuna Musca, Miercurĭ la 23 Septemvrie se va face alegerea de notar. Cererile pentru admitere la concurs sunt a se trimite pretoreluĭ din Şiria Páris Gábor până la 21 Septemvrie.

*

Cununie. Dl *Dr. Partenin Barbu* şi d-şoara *Mărioara Papp* îşĭ vor celebra cununia Duminecă la 30 Septemvrie in biserica română din Bocsig.

*

Petrecere. Din incidentul sfinţiriĭ bisericiĭ române din *Idicel-Pădure*, ce se va face prin Esc. Sa Mitropolitul Ioan *Meţian*, la 23 Septemvrie n., comitetul parochial arangiază în aceiaşi zi o petrecere populară.

*

Dare de seamă. Pentru ajutorarea femeiĭ *Maria Lupaş* din S.-Mihai (lângă Cluj) în contra careia un advocat român din Cluj a cerut licitaţie pentru 50 *filerĭ*, am maĭ primit la redacţie: dela Dr. A. Vlad, advocat şi dep. dietal, Orăştie, 5 cor. Dr. A. Străiţar, adv. în Haţeg 4 cor.

*

Un nou Bielek. Precum se scrie din Becicherecul-mare, cu prilejul marilor manevre s'au întêmplat maĭ multe cazurĭ de moarte analoge celor dela *Bielek*. Se vorbeşte că 11 soldaţĭ ar fi murit de insolaţie, şi anume 6 din regimentul 29 şi 5 din regimentul 7. Se vorbeşte chiar, că manevrele au cerut jertfe maĭ multe! Din Arad ar lipsi 3, din Oradea-Mare 5 şi din Gluj 7 soldaţĭ.

*

In contra luxuluĭ. Până acĭ nu s'a alcătuit o statistică despre numĕrul victimelor câte le cere anual de exemplu în armată: datoriile. O tristă statistică ar fi aceasta. Foamea, lupta pentru susţinerea familieĭ, îĭ mână pe oficeriĭ aceştia in strîmtoarea, ca prin împrumuturĭ să se silească a câştiga ce nu le ajunge din plată. De unde. Posiţiĭ sociale carĭ reclamă la tot cazul pregatirĭ maĭ superioare ca acelea ale oficerilor, sunt maĭ slab retribuite în viaţa civilă, moravurile civile însă nu ţin de condiţiune neapărată a vieţiĭ că „domnul" trebue să fie şi „cavaler", să curgă şampanerul şi să se cruceească lumea când vine vorba de un „cavaler" de acesta. In armadia noastra încă domneşte părerea aceasta, cuvîntul „standesgemäss" ceĭ maĭ mulţĭ îl explică ca obligament oare cumva a de a trăi maĭ luxurios decât ceĭlalţĭ muritorĭ comunĭ.

Mult puţin spiritul acesta este care domneşte în toate armatele, nu numaĭ la noĭ.

Asta o dovedeste ordinaţiunea severă ce a dat-o lordul *Roberts* generalissimul armateĭ engleze, in care combate luxul şi-l interzice cu asprime oficerilor englezĭ. Făgădueşte pedeapsă aspră acestora, carĭ daca nu-şĭ dau seamă de stricăciunea ce şi-o fac sieşĭ, dar demoralisează armata amăgind şi pe oficeriĭ săracĭ să cheltuiască într'un rînd cu dînşiĭ, adică peste puterile lor. Roberts zice că nu-ĭ trebuiesc şmecherĭ carĭ ştiu bea bine şampanerul: luĭ îĭ trebuesc soldaţĭ!

*

Ciuma în Europa. Din *Marsilia*, portul de frunte al Franţieĭ, vin ştirĭ foarte grave: e vorba că pe o naie ce venea din Constantinopole au venit câţi-va călĕtorĭ, carĭ erau atinşĭ de ciumă, cea maĭ primejdioasă boală din lume. Până azĭ s'a constatat ciuma la 30 persoane. Mare vină poartă autorităţile franceze, carĭ nu s'au îngrijit îndată la început ca bolnaviĭ să fie separaţĭ. Guvernul nostru a luat toate măsurile, ca năile ce sosesc în portul Fiume, să fie vizitate înainte de a intra in port.

*

Secretul mortuluĭ. — De una-zi pe când poliţia din Budapesta făcea o razzie prin marginile oraşuluĭ, a arestat vagabond pe un anume Iuliu Wormkal şi l-a trimis sub escortă la satul luĭ natal.

Pe drum Wormkal se îmbolnăvi şi ajuns acasă, muri la spital.

In căptuşeala haineĭ luĭ s'a găsit un plic pe care era scris: Un secret.

Inăuntru se afla un bilet cu următorul cuprins: „Acum zece anĭ am furat în tren la Viena 7000 de florinĭ dela neguştorul Alexandru Kartner. Am dat baniĭ frateluĭ meu Mateiu Wormkal care a fugit cu eĭ in America unde s'a îmbogăţit, dar mie nu mi-a dat nicĭ un ban. Adresa luĭ este New-York 11. Napoleon Street 752. Dumnezeu să-l erte."

Acum se caută la New-York acest Mateiu Wormkal.

*

Mortalitatea oamenilor. In fie-care an, după cum spune o statistică, mor aproximativ 33 milioane de oamenĭ pe fie-care zi, aşa dar, 93,533 pe oră, 3730 pe minut, 62 la fie-care secundă.

Durata mijlocie a vieţiĭ omuluĭ este calculată asupra întregiĭ populaţiunĭ a pămentuluĭ ca de 35 anĭ. Trebue însă să facem observaţiunea, că nu avem nicĭ o cunoştinţă asupra durateĭ vieţeĭ a uneĭ marĭ părţĭ din populaţiunea pămentuluĭ.

A patra parte din oamenĭ mor înainte de vîrsta de 7 anĭ, jumĕtate înainte de 17. Dintre 100,000 persoane numaĭ una singură ajunge la vîrsta de 100 anĭ. Aceeaşĭ statistică de maĭ sus spune, ca dintre 100 de oamenĭ, carĭ ajung la vîrsta de 70 anĭ, 43 aparţin preoţimeĭ şi politiceĭ, 40 agricultureĭ, 39 din clasa muncitoare, 32 din armată, 23 fac parte dintre advocaţĭ sau ingineri, 28 profesorĭ şi numaĭ 24 medicĭ.

*

Necrolog. *Dr Lazar Şimon*, advocat in Ciacova şi român de inimă, a repaosat Joĭ, la 10 Septemvrie, în vrîstă de 46 anĭ. — Fie-ĭ ţĕrina uşoară şi memoria binecuventată.

*

Pentru iubiţiĭ rĕposaţĭ. Secretarul »Reuniuneĭ române de agricultură din comitatul Sibiiu«, dl Vic. Tordăşianu, a dăruit fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor românĭ, întemeiat de »Reuniunea sodalilor românĭ din Sibiiu«, în amintirea mult regretatuluĭ protopresbiter Nicolae Moldovan din Nocrich, fost neobosit sprigînitor al causelor Reuniuneĭ noastre agricole, suma de 2 cor. La acelaş fond a maĭ dăruit parochul Sabin Cerbu din Părĕu, pentru odichna sufletuluĭ neuitateĭ sale soţiĭ Aneta, 1 cor.

*

Avis. Intr'o cancelarie advocaţială din Arad se caută de scriitor un român, care scrie româneşte şi ungureşte *perfect*. — Reflectanţiĭ să se adreseze redacţieĭ.

*

Se caută cucuruz în calitate maĭ mare, (cu vagonul) pentru negoţ. Ofertele cu preţul luĭ, şi greutatea, cu preliminariu pentru un vagon până la gara Selişte, să se adreseze d-luĭ *Nicolae Hanciu*, Selişte (com. Sibiiu.)

*

Ghetele luĭ Porter sunt cunoscute ca aparţinênd fabricatuluĭ maĭ bun. In ce priveşte forma de gust şi calitatea bună, ghetele luĭ Porter sunt neîntrecute. Ca marele magazin aluĭ Porter a luat un avînt aşa de mare, are s-o mulţumiască în rîndul întâiĭ *calităţiĭ escelente a ghetelor*. Aceĭ muşteriĭ din provinţa, carĭ nu pot veni în persoană, să binevoiască a telefona (n-rul 324) la marele magazin aluĭ *Porter* din piaţa Libertăţiĭ, unde momentan se satisface tuturor dorinţelor. La comande se vor alătura şi bonurile de fotografie; Bonurile de 10 cor. îndreptăţesc la o fotografie în mărime naturală. Numaĭ pentru cadrele de hârtie se socotesc 3 cor.

*

Cea maĭ nestricăcioasă cremă pentru înfrumseţarea tenuluĭ e crema de florĭ de liliac, un borcan costă 1 cor.

Pudră de florĭ de liliac 1 cutie 1 cor.
Sapun de florĭ de liliac bucata 70 fil.
Pasta Iuno 2 cor.
Pudra Iuno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgârciturilor şi a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac şi contra lipseĭ pofteĭ de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără durerĭ: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistuluĭ Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil.; o cutie de probă 2 cor.

— Contra guturaiuluĭ, tuseĭ, răguşeleĭ, flegmeĭ şi a afecţiunilor laringilot are un efect miraculos pastilele de pepr Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria" aluĭ Kossuth, în Arad, Piaţa Boross-Beni 150 (casa Dengl).

Preţul spirtuluĭ din Arad, 11 Septemvrie.

Spirt rafinat,	vênzare	mare	.	118.—
„	„	mică	.	120.—
„ brut	vênzare	mare	.	116.—
„	„	mică	.	119.—
100 chilograme borhot uscat				12.80.—13.—

Bursa de grâne din Budapesta.

50 chlgr.	grâu pe Oct.	cor.	7.48—7.49
„	săcara pe Oct.	„	6.21—6.22
„	porumb pe Sept.	„	6.28—6.29
„	ovĕs pe Oct.	„	5.47—5.48

Bursa comerciuluĭ cu porci din Kőbánya.

Raport dela 27 August.

Porcĭ graşĭ (ungarĭ), per. peste 400 Kgr	———	fil.
„ „ „ până la 300	———	„
„ „ tinerĭ până la 320	117—119	„
„ „ tinerĭ „ „ 250	———	„
„ „ (sêrbĭ) per. peste 260	118—119	„
„ „ „ până la 240	114—115	„

POSTA REDACŢIUNEI.

N. N. Têmova. Foarte bine. Veĭ fi aşteptat şi apărat.

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca „Tribuna Poporuluĭ.

N-rul 1.

NUVELE

DE

Emile Zola.

Treĭ nuvele d'o rară frumseţă.

Preţul 40 banĭ + 6 fil. porto.

De vênzare la adm. foiĭ noastre.

*

A apărut:

LA ROMA

NEAPOLI. — POMPEI. — CAPRI. — FLORENŢA. — VENEŢIA. — LIDO. — LONDRA. — PARIS. —

SCHIŢE ŞI IMPRESII

DE

RUSSU ŞIRIANU.

Se află de vênzare la Administraţia „Tribuneĭ Poporuluĭ". Arad. Volumul de 268 pagini, costă 2 cor., plus 10 fil. porto postal.

Red. respons. **Ioan Russu Şirianu.**
Editor **Aurel Popovici-Barcianu.**

INSERŢIUNI şi RECLAME.

Nou sculptor român academic.

Am onoare a aduce la cunoştinţa On. d-nĭ Preoţĭ şi Invĕţătorĭ precum şi On. public român următoarele: ca sculptor de lemn şi subvenţionat de stat absolvând cursul de sculptură la şcoala de arte, sunt în posiţie să servesc în orĭ-ce vreme cu orĭ-ce fel de lucrarĭ de sculptură, auritură, măsarit pentru Sfintele noastre bisericĭ creştineştĭ ca: *Iconostase (Temple), Strânĭ, Tronurĭ, Scaune, Chivote, Uşĭ, Răpiţĭ, Mormintur̆ĭ, Cadre, etc.* Planurĭ după dorinţă. Pentru toate lucrările mele i-au garanţă deplină, că sunt de prima calitate atât ca lucru cât şi ca artă.

Atrăgênd atenţiunea On. Public asupra împrejurăreĭ, ca chiar buna cuviinţă ar aduce cu sine ca bisericile noastre româneştĭ prin maestriĭ românĭ să se înfrumseţeze:

Rog bunăvoinţa în special a Onor. oficiĭ şi comitete parochiale.

Cu tot respectul:

I. Iuliu Bosioc,
Sculptor şi auritor. 1061 2—
Berlişte, p. u. Jám, comit. Caraş-Severin
Premiat cu premiu I. Medalia de aur, argint etc şi diplome de onoare pentru lucrurĭ de artă.

Indată efect surprinzătoriu!

Nou! **Jahner-Créme fără grăsime.** Nou!

Maĭ nou product higienic pentru înfrumseţarea şi nobilisarea pieleĭ.

Efectul îndată fără esemplu consistă prin aceea, cumcă pelea obrazuluĭ, prin aceeaşĭ uşoară încordare, consistă asemenea uneĭ neteziunĭ de marmor alb şi fineţă, care acŭ nicĭ prin un alt mijloc de înfrumseţare nu s'a dobândit.

Un mijloc de îmfrumseţare prin însuşirea aceasta cum e Jahner.

Crème fără grăsime agitează în tot locul o sensaţiune însufleţită. Maĭ perfect pe terenul pentru îngrigirea înfrumseţăreĭ. Nestricăcios! La moment efect.

Pe timpul întrebuinţăreĭ dispar peste galbene, bube de înferbinţărĭ, bubiţe, sgrăbunţe şi altele pentru necurăţirea pieleĭ.

Netezeşte sbârcitur şi semn de bubat, acordă însuşĭ la persoane maĭ bătrâne o coloare de obraz jună proaspătă şi graţioasă; obrazul, grumazul, braţele şi mâniile conservă o frumseţă frapantă şi o coloare drăgostoasă.

Jahner-Crème fără grăsime să poate maĭ virtos ziua cu succes a se întrebuinţa. Nu conţine nicĭ argint viu, nicĭ plumb. **1 tegulă 1 coroană.**

Jahner s ă p u n. Acest săpun serveşte spre conservarea şi nobilitarea pieleĭ, este liber de orĭ-ce aspreală şi esercită influinţa cea maĭ binefăcătoare asupra pieleĭ. La întrebuinţarea Jahner-pomadeĭ trebue maĭ întâiu să spălăm cu acest săpun, prin ce efectul pomadeĭ se înaintează foarte esenţial. 1 drb. 60 filerĭ.

Jahner p u d e r. Jahner-puderul este nedisputaver non plus ultra a tuturor puderilor. Este un puder pentru bal, salon, de toate zilele precum şi pentru îmfrumseţarea peleĭ, care **are însuşirea nu numaĭ de a acoperi, ci este şi absolut nestricăcios.** Jahner-puderul este un product perfecţionat, care în privinţa **bunătăţiĭ a fineţeĭ şi a neperniţiositătiĭ** este asemenea orĭ-căruĭ puder indigen şi din ţărĭ externe. Pentru blondine să ia rosa s'au alb; pentru brunete (chamois, galbeniu) rosa sau alb. 1 şătulă 1 coroană.

Jahner a p a d e g u r ă. Cel ce-'şĭ spală gura regulat seara şi dimineaţa cu Jahner apa de gură nu va avea nicĭ-când dinţĭ găuroşĭ şi delatură durerea de dinţĭ. Nu se poate destul recomanda la carne bureţioasă aĭ dinţilor. Tocmaĭ aşa se potriveşte la dinţĭ cu rădăcinĭ clătinate. Un mijloc sigur contra cărniĭ dinţilor uşor sângeroase. Contra putreziriĭ cărniĭ dinţilor. La dureri de dinţĭ reumaticĭ. Foarte preţioasă este la înlăturarea respiraţiuniĭ rău mirositoare. 1 sticlă 1 coroană 40 filerĭ.

Jahner p a s t a d e d i n ţ ĭ. Liber de săpun. Maĭ toate persoanele carĭ întrebuinţează pasta cu săpun conţinătoare, au la marginea dinţilor o peatră acră cafeniu deschis; carnea dinţilor e moale şi uşor sângeroasă! Este dară a se recomanda tuturor, carĭ ţin la valoarea dinţilor sănătoşĭ şi frumoşĭ Jahner pastă de dinţĭ fără săpun. 1 dosă 1 cor.

Jahner p o m a d ă p e n t r u c r e ş t e r e a p ă r u l u ĭ. 1 Tegula 2 coroane.

Jahner e s e n ţ ă d e p ĕ r. Aceasta întăreşte periĭ deja clătinaţĭ, înaintează în mare măsură creşterea şi contribue hotărît la depilina înlăturare a mătreţeĭ d n cap. 1 sticlă 1 coroană 60 filerĭ.

Jahner v ă p s e a l ă d e p ĕ r. Resultat reuşit! Nu descolorează! Coloare naturală a pĕruluĭ! Cel maĭ nou nestricăcios mijloc care îndată după prima întrebuinţare **recăştigă coloare naturală a pĕruluĭ încărunţit, alb şi roşu,** precum pĕrul din barbă şi sprâncene, după piac **brunetă şi neagră sau blondină.** Aplicarea este foarte simplă şi este alăturată în instrucţiunea dată fie-căruĭ etuĭ. O neisbândă a coloritului după precisa instrucţiune de întrebuinţare de sigur nu să întâmplă.

La cumpĕrare să se spună apriat ce coloare se poftesce (negru, brunet sau bĕl) pentru pĕrul încărunţit. Un carton 4 cor.

Jahner a p ă b l o n d i n ă. Pĕrul nu prea frumos bĕl, roşu şi brunet să poate în timp foarte scurt bĕl-auriu colora. Apa blondina este pe deplin nestricăcioasă, fluidul e fără coloare şi miros, care nu colorează nicĭ pelea, dar nicĭ pânzăturile albe. 1 sticlă 4 coroane.

Pĕrul alb nu să poate cu apa blondina colora. Pentru pĕrul alb se convine numaĭ **Jahner vapseală de pĕr.**

MIJLOC DE VINDECARE.

Tusă. Bomboane de Dr. Oppolczer. Un mijloc foarte aprobat contra catarrhuluĭ a organelor de respirat, contra tuseĭ, răguşeieĭ, contra gâdelăriĭ în ghit, catarhuluĭ de plămânĭ, a respirăreĭ grele. 1 şatulă 80 filerĭ.

Fluidul pentru Rheumatism şi Gicht a luĭ Dr. Hoffmann. Un mijloc aprobat încă de mulţĭ anĭ contra Gichtuluĭ, Rheuma, durerĭ de nervĭ, Neuralgia, Rheuma, în musculĭ, Exudate, Ischias, Scărăntirea unor membre, înţepenirea musculilor şi coardelor chilaviturilor şi durerilor din crucea spateluĭ. 1 sticlă 80.

Pilulele curăţititoare de sânge a luĭ Dr. James. Pilule acestea curăţesc sângele, iritează activitatea maţelor şi înaintează mişcarea scaunuluĭ, depărtează toate sucurile rele, ferea stricată şi rămăşiţele rămase din alte beteşugurĭ. 1 boiţă 80 filerĭ.

Balsam de Dr. James. Balsamul acesta încălzeşte rânza şi sângele îngreoiat, depărtează acriciunea, flegma şi ferea superfluă şi prin aceasta produce o mistuire proaspătă, prin urmare aduce mistuirea rânzeĭ (stomachuluĭ) în mişcare nouă şi esecită poftă la mâncare şi beutură. Balsamul acesta depărtează vânturile, sporeşte activitatea intestinelor, delătură ridicarea din stomach, amărăciunea, greaţa de cap şi ameţiala. 1 sticlă 80 filerĭ.

Unsoare de rie a prof. Kaposi. Această unsoare se aplică cu bun resultat nu numaĭ la rie ci şi la tot felul de excreşceniţĭ a pieleĭ. 1 tegulă 1 coroană.

1036 10 - 25

Comandele să se adreseze la

RUDOLF JAHNER, apotecariu.

Temesvár-Fabric strada principală Nr. 70.

Institut de credit pe pământurĭ în Sibiiu.

(NAGYSZEBENI FÖLDHITELINTÉZET).

Pe lângă condiţiunile cele maĭ avantagioase dăm **împrumuturĭ ipotecare**

cu amortisare pe 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40½ şi 50 anĭ în rate de jumĕtate de an, în carĭ se cuprinde plăt rea atât a cameteĭ, cât şi a capitaluluĭ.

Împrumuturile se plătesc cu banĭ gata în valoarea nominală a scrisurilor ipotecare.

Arangearea împrumuturilor o efectueşte încredinţatul nostru

Szücs F. Vilmos în Arad

care poate da totodată toate deslușirile.

Institutul de credit pe pământurĭ în Sibiiu.

(Nagyszebeni Földhitelintézet)

Provocându-mĕ precum la anunţul de sus, rog onor. public doritor de împrumuturĭ ipotecare, că şi pân'acum şi de-acum să se adreseze cu încredere la mine cu afacerile sale; principiul meu a fost şi rĕmâne acelaşĭ, ca să prestez publicului în totdeauna un serviciu solid.

Spesele de întabulare la dorinţă le anticipez; onorariul meu urmează ulterior.

1063 1—

Cu stimă:

Szücs F. Vilmos

institut de credit pe imobile şi pământurĭ

în Arad, Piaţa Boros Béni nr. 22 (Piaţa de bucate)

(Casa Spielmann, Etagiul I.)

Asiguraţĭ: viaţă, zestre, capitaluri de întreprindere, rente, cazul morţiĭ, spese de înmormântare!

Asiguraţĭ contra grindineĭ: grâu, secară, orz, cucurузul, ovăsul şi toate plantele economice!

Agentura principală în Arad

A BĂNCEĬ GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENĂ

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurărĭ din comitatele: *Arad, Bichiş, Bihor, Cenad, Caraş-Severin, Timiş* şi *Torontal* şi le efectueşce pe lângă cele **mai favorabile condiţiunĭ:**

1. **In ramul vieţiĭ:** capitale cu termin fix, rente, zestre pentru fetiţe, capital de întreprindere pentru feciorĭ, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morţiĭ întâmplate;
2. **In ramul focului:** clădirĭ de tot felul, mobile, mărfurĭ, producte de câmp ş. a.;
3. **Contra furtului** de banĭ, bijuteriĭ, valorĭ, haine, recvisite ş. a. prin spargere;
4. **Contra grindineĭ:** grâu, secară, orz, cucuruz, ovăs, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himeĭ, nutreţurĭ, tabac ş. a.

Asiguraţĭ contra focului: case, mobile, veminte, mărfurĭ!

Deslușirĭ se dau şi prospecte se pot primi la agenturele noastre locale şi cercurile maĭ în fiecare comună şi direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

423 —139

Asiguraţĭ contra furăturilor prin spargere: banĭ şi tot ce aveţĭ de preţ!

Librărie românească.

Petru Simtion

Librărie şi litografie modernă

în

ARAD,

Strada Deák Ferencz n-rul 30.

Recvizite de scris — caiete — hârtiĭ — cărţi — penițe — tăbliţe — cerneluri

Cărţi de şcoală!

Cărţi literare: **Quo vadis?** — Opere de **M. Eminescu, — V. Alesandri, — I. Creangă, — St. O. Iosif, — G. Coşbuc.** etc. etc.

Reviste cu numĕrul.

Tipografia „Tribuna Poporului“, Aurel Popovici-Barcian, Arad.